

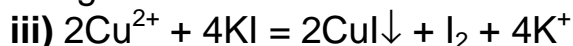
**2000/2001 õa keemiaolümpiaadi piirkondliku vooru
ülesannete lahendused
11. klass**

1. a) CH_3COOH – etaanhape, äädikhape 1
- b) $\text{NaOH} + \text{CH}_3\text{COOH} = \text{CH}_3\text{COONa} + \text{H}_2\text{O}$ 1
- c) i) $n(\text{NaOH}) = 1,00 \text{ dm}^3 \cdot 1109 \text{ g/dm}^3 \cdot 0,100 \cdot \frac{1 \text{ mol}}{40,0 \text{ g}} \approx 2,77 \text{ mol}$
 $n(\text{CH}_3\text{COOH}) = 2,00 \text{ dm}^3 \cdot 1019,5 \text{ g/dm}^3 \cdot 0,100 \cdot \frac{1 \text{ mol}}{60,0 \text{ g}} \approx 3,40 \text{ mol}$
 ii) $n(\text{NaOH}) = 0$
 $n(\text{CH}_3\text{COOH}) = 3,40 - 2,77 \text{ mol} = 0,63 \text{ mol}$
 $n(\text{CH}_3\text{COONa}) = 2,77 \text{ mol}$ 3
- d) i) $\text{CH}_3\text{COOH} \rightleftharpoons \text{CH}_3\text{COO}^- + \text{H}^+$
 ii) $K_a = \frac{[\text{CH}_3\text{COO}^-][\text{H}^+]}{[\text{CH}_3\text{COOH}]}$ 2
- e) i) $[\text{H}^+] = \frac{K_a \cdot c_{\text{hape}}}{c_{\text{sool}}}$, sest saadi puhverlahus
 ii) $[\text{H}^+] = 1,85 \cdot 10^{-5} \text{ mol/dm}^3 \cdot \frac{0,63}{2,77} \approx 4,2 \cdot 10^{-6} \text{ mol/dm}^3$
Märkus: Molaarseid kontsentratsioone pole vaja välja arvutada, sest ruumalad on samad ja taanduvad avaldisest välja. 2
- f) $\text{pH} = -\lg 4,2 \cdot 10^{-6} = 5,376 \approx 5,4$ $\frac{1}{10} \text{ p}$
2. a) No 1 – $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$
 No 2 – FeCl_2
 No 3 – Na_2CO_3
 No 4 – NaOH 2
- b) 1 ja 3 – $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3 + 3\text{Na}_2\text{CO}_3 + 3\text{H}_2\text{O} = 2\text{Al}(\text{OH})_3\downarrow + 3\text{Na}_2\text{SO}_4 + 3\text{CO}_2\uparrow$ 2
- 1 ja 4 – $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3 + 6\text{NaOH} = 2\text{Al}(\text{OH})_3\downarrow + 3\text{Na}_2\text{SO}_4$ 0,5
 $\text{Al}(\text{OH})_3 + 3\text{NaOH} = \text{Na}_3[\text{Al}(\text{OH})_6]$; ka $\text{Na}[\text{Al}(\text{OH})_4]$ on õige. 0,5
- 2 ja 3 – $\text{FeCl}_2 + \text{Na}_2\text{CO}_3 = \text{FeCO}_3\downarrow + 2\text{NaCl}$ 1,5
- 2 ja 4 – $\text{FeCl}_2 + 2\text{NaOH} = \text{Fe}(\text{OH})_2\downarrow + 2\text{NaCl}$ $\frac{0,5}{7} \text{ p}$

3. a) i) Element **X** on ühendis **A** maksimaalselt oksüdeerunud olekus. 0,5

ii) Aine **A** vesilahus on stabiilne. Oksüdeerunud olekus aine **A** ei saa vees lahustunud hapnikuga reageerida, küll aga reageerib redutseerunud olekus.

Seega redutseerunud olek on välistatud. 0,5

B C

b) i) $n(\text{O}) = 40 \text{ g} \cdot \frac{1 \text{ mol}}{16 \text{ g}} = 2,5 \text{ mol}$

$$n(\text{C}) = 24 \text{ g} \cdot \frac{1 \text{ mol}}{12 \text{ g}} = 2 \text{ mol}$$

$$n(\text{H}) = 4 \text{ g} \cdot \frac{1 \text{ mol}}{1 \text{ g}} = 4 \text{ mol}$$

Suhte $n(\text{O}) : n(\text{C}) : n(\text{H}) = 5 : 4 : 8$ põhjal peab elementi **X** olema 64 g, millest

$$M(\text{X}) = \frac{64 \text{ g}}{1 \text{ mol}} = 64 \text{ g/mol, so Cu, millel on ioonid } \text{Cu}^+ \text{ ja } \text{Cu}^{2+}.$$

Brutovalem on **CuC₄H₈O₅** 3,5

ii) Kristalne olek ja vesilahuse väiksem protsendiline sisaldus viitab kristallhüdraadile. Paaritu arvulise hapniku aatomite arvu järgi võiks oletada üht vee molekuli, jääb brutovalem **CuC₄H₆O₄**.

Vase ioon viitab soolale **(CH₃COO)₂Cu**

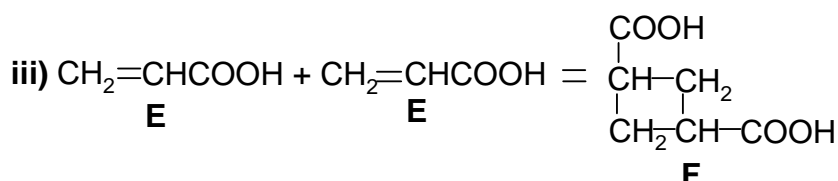
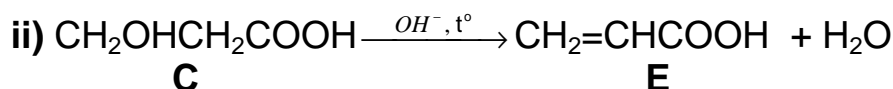
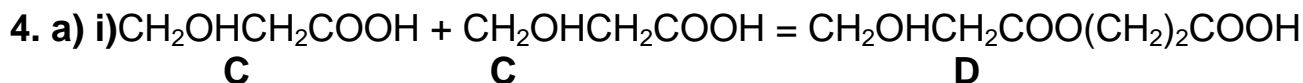
Seega aine **A** valem on:

c) Aine **Y** on **etaanhape (CH₃COOH)**.

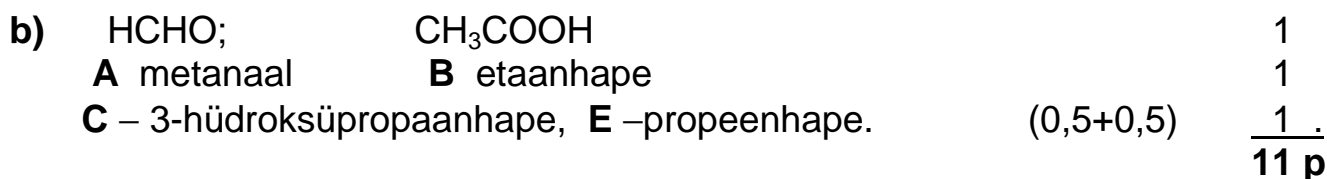
Aine **A** täielikule hüdrolyüsile aitavad kaasa merevees olevad jodiidioonid, mis tekitavad rasklahustuva **CuI**.

$\frac{1}{9}$ p

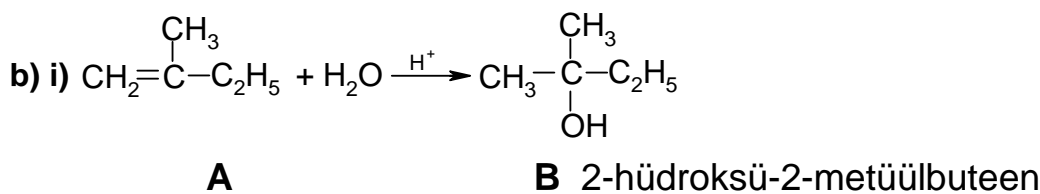
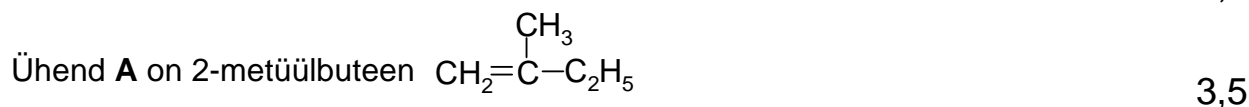

8

5. a) Aine **B** ja moodustunud polümeer jälgivad aine **A** struktuuri. Kui tertsiaarses alkoholis kõik alküülrühmad oleks metüülrühmad, siis peaks tema molaarmass olema 74 g/mol. Molaarmassist 88 g/mol tuleneb, et üks rühmadest on etüülrühm. 0,5

c) aine **C** on 2-metüülbutaan CH₃C(CH₃)C₂H₅
 aine **D** on 2-metüül-2-klorobutaan CH₃CCl(CH₃)C₂H₅
 aine **E** on 1,2-dibromo-2-metüülbutaan CH₂BrCBr(CH₃)C₂H₅ 2

